

OSLO KOMMUNES HØRINGSUTTALELSE - FORSKRIFT OM PLIKT TIL Å STILLE KRAV OM BRUK AV LÆRLINGER VED OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

1. *Forskriften §§ 1, 2,3 og 4*

Overnevnte bestemmelser i departementets utkast til ny forskrift omhandler henholdsvis formålsbestemmelsen, definisjoner, hvem forskriften gjelder for og hvilke kontrakter forskriften gjelder for. Formålet med forskriften er *"å sikre et tilstrekkelig antall læreplasser for elever i yrkesfaglig utdanning og et tilstrekkelig antall kvalifiserte arbeidere med fag- eller svennebrev, samt å motvirke økonomisk kriminalitet"*.

Oslo kommune støtter bestemmelsene. Hva gjelder formålsbestemmelsen, mener kommunen at denne dekkende angir de mål forskriften er ment å ivareta. Når det gjelder de foreslåtte bestemmelsene i §§ 2, 3 og 4, antar Oslo kommune at det er regelteknisk hensiktsmessig at disse følger definisjoner og virkeområdet til forskrift om offentlige anskaffelser og innkjøpsregler i forsyningssektorene, slik som departementet har lagt opp til.

Konklusjon:

Oslo kommune støtter de foreslåtte forskriftsbestemmelsene.

2. *Forskriften § 5 – Terskelverdi og krav til kontraktens varighet*

Med bakgrunn i forholdsmessighetsprinsippet, foreslår departementet at oppdragsgivers plikt til å stille krav om bruk av lærlinger bare gjelder for kontrakter med en verdi som overstiger EØS-terskelverdi for kontrakter om kjøp av varer og tjenester (pt kr 1, 75 mill.), og som har en varighet som overstiger 3 måneder. For rammeavtaler foreslår departementet at de samme terskelverdiene skal gjelde.

Som Oslo kommune redegjorde for i høringsuttalelsen vedrørende forslag til endringer i lov og nye forskrifter om offentlige anskaffelser, ønsket ikke kommunen at terskelverdiene skulle settes for høyt. Vår erfaring fra anskaffelser viser at en leverandør normalt må ha en omsetning på 2-3 millioner kroner for å dekke inn en lærling. Oslo kommune er derfor svært fornøyd med at departementet har foreslått en lavere terskelverdi - både når det gjelder verdi og varighet - enn det som var antydning i høringsbrevet til forslag til endringer i lov og forskrifter om offentlige anskaffelser. Vi mener det er et godt regelteknisk grep å sette terskelverdien for plikten til å stille krav om lærlinger lik EØS-terskelverdi for anskaffelseskontrakter. Av samme grunn er det trolig også hensiktsmessig å ha denne terskelverdien for rammeavtaler.

Oslo kommune mener det er hensiktsmessig å sette terskelverdien på det nivået departementet har foreslått, særlig fordi det sikrer at oppdragsgiver er forpliktet til å vurdere om det skal stilles krav om bruk av lærlinger i flertallet av anbudskontrakter. Idet forholdsmessighetsprinsippet uansett er avgjørende for om det faktisk skal stilles krav om bruk av lærlinger, ser vi ingen betenkeligheter ved de forholdsvis lave terskelverdiene. Oslo kommune håper imidlertid departementet ser nærmere på problemstillinger knyttet til krav om bruk av lærlinger i rammeavtaler og utarbeider tilstrekkelig veiledning på dette området.

Konklusjon:

Oslo kommune støtter den foreslåtte forskriftsbestemmelsen. Kommunen anmoder departementet om å se nærmere på de problemstillinger som oppstår ved krav om bruk av lærlinger i rammeavtaler og utarbeide tilstrekkelig veiledning på dette området.

3. Forskriften § 6 – Plikt til å stille krav om bruk av lærlinger

Departementets forskriftsutkast § 6 pålegger oppdragsgiver å kreve både at leverandøren er tilknyttet lærlingordning og at han faktisk benytter lærlinger på den konkrete kontrakten, såfremt det etter kontraktens art er relevant å bruke lærlinger og det er forholdsmessig å stille dette kravet. Departementet presiserer at dersom det stilles krav om bruk av lærlinger så er det overfor hovedleverandøren kravet stilles. Imidlertid skal kravet oppfylles uavhengig av om arbeidet utføres av hovedleverandør eller underleverandør.

Oslo kommune støtter bestemmelsene, og det er også slik kommunens lærlingeklausul har blitt praktisert.

Forskriftsutkastets § 6 regulerer også unntak fra plikten til å stille krav om lærlinger. I høringsbrevet eksemplifiseres unntaket med at det vil være uforholdsmessig å stille krav om bruk av lærlinger hvis kontrakten gjelder arbeid som krever spesialisert kompetanse, eller i en tjenestekontrakt hvor en betydelig del av kontraktssummen er knyttet til materialkostnader. Vi ser at det også i noen tilfeller kan være behov for unntak fra plikten til å stille lærlingkrav der helt særegne forhold knyttet til en tjenestemottakers behov for kjente og trygge relasjoner eller konfidensialitet gjør bruk av lærlinger uforvarselig eller uheldig. Vi mener imidlertid at unntakshjemmelen bør praktiseres strengt.

Videre legges det fra vår side til grunn at formuleringen "*Oppdragsgiver skal stille krav om at [...] en eller flere lærlinger deltar i arbeidet med å oppfylle kontrakten*", jf. forskriftsutkastet § 6 første ledd, ikke utelukker at det kan stilles krav om en viss prosentandel istedenfor et antall. I den forbindelse vises det til at et prosenttall uansett vil utgjøre minst en lærling. Slik vi ser det vil det å stille krav om at en prosentandel av arbeidet skal være utført av lærlinger gi leverandøren større fleksibilitet. F.eks. i rammeavtaler kan dette være hensiktsmessig.

Konklusjon:

Oslo kommune støtter den foreslåtte forskriftsbestemmelsen, men ber om en større grad av tydelighet i ordlyden når det gjelder hvilke forhold som kan hjemle unntak fra bestemmelsen, samt en presisering av at unntakshjemmelen skal praktiseres strengt.

4. Forskriften §§ 7, 8, 9 og 10

Oslo kommune støtter de overnevnte bestemmelser om hhv. særlig behov for læreplasser, utenlandske leverandører, kontroll og ikrafttredelse.

Når det gjelder forskriftsutkastet § 9 om kontroll ønsker vi å poengtere viktigheten av kontraktsoppfølging av kontraktskrav om bruk av lærlinger. Når offentlige oppdragsgivere skal signalisere et ønske om seriositet i leverandørmarkedet, og at det skal støttes opp om bedrifter som satser på langsiktig utvikling av fagarbeidere og fagkompetanse, er det vel så viktig at offentlige oppdragsgivere gjør sin del av arbeidet; nemlig å sikre etterlevelse av kontraktskravet.

Konklusjon:

Oslo kommune støtter de foreslåtte forskriftsbestemmelsene.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget

Departementet har lagt til grunn at bruk av lærlinger ved oppfyllelse av offentlige kontrakter ikke vil medføre at den enkelte kontrakt blir dyrere. Oslo kommune legger uansett til grunn at

de positive konsekvensene av plikten til å kreve bruk av lærling er så store – særlig på lang sikt - at de oppveier for eventuelle økte kostnader på kort sikt.

Konklusjon:

Oslo kommune er positiv til og imøteser forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger ved offentlige anskaffelser. Oslo kommune mener forskriften er et viktig grep for å sikre nødvendig rekruttering og kompetanseutvikling for fagarbeidere, samt for å bekjempe arbeidslivskriminalitet og fremme seriøsitet i leverandørmarkedet. På lengre sikt gagnar dette både leverandørsiden, oppdragsgiversiden og samfunnet som helhet.